אחמרא עתיקא בענבי דברי הכל בנותן מעם

חמרא חדתא בענבי אביי אמר במשהו ורבא

אמר יבנותן מעם אביי אמר במשהו בתר

מעמא אזלינן אידי ואידי חד מעמא הוא

שהו ורבא מין במינו ומין במינו במשהו ורבא

אמר בנותן מעם יבתר שמא אזלינן והאי

שמא לחוד והאי שמא לחוד וה"ל מין בשאינו

מינו ומין בשאינו מינו בנ"מ תנן יין נסך

שנפל ע"ג ענבים כו' קס"ד חמרא חדתא

בענבי מאי לאו בנ"ם לא במשהו הא

מדקתני סיפא זה הכלל כל שבהנאתו בנותן

מעם אסור כל שאין בהנאתו בנותן מעם

מותר מכלל דבנותן מעם עסקינן ואביי

מתניתין בחמרא עתיקא בענבי חלא דחמרא

וחלא דשיכרא וחמירא דחימי וחמירא דשערי

אביי אמר בנותן מעם בתר מעמא אזלינן

והאי מעמא לחוד והאי מעמא לחוד והוה

ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנותן

מעם ורבא אמר במשהו בתר שמא אזלינן

יוהאי חלא מיקרי והאי חלא מיקרי והאי

חמירא מיקרי והאי חמירא מיקרי וה"ל מין

במינו וכל מין במינו במשהו אמר אביי מנא

אמינא לה דבתר מעמא אזלינן דתניא

מין ג' וג' שמות והן מין אחד או מין ג'

אסורין ומצטרפין ואמר חזקיה הכא במיני

מתיקה עסקינן הואיל וראוין למתק בהן את

םו.

ו) שבת פט . עו מה פייב נויי ול"ל דתנן, ב) [חולין קיד:], ג) [ע" תוס' ב"ב לה. ד"ה

מסורת הש"ם מי שבח פנו: ערלה פ"ב מ"י

לב סמג לאוין קסח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ח: נג ג מיי׳ שם הלכה : טוש"ע י"ד סי׳ ל סעיף ב בהגה ועיין כל זה

פעיף כ כהגה וניין כל זה בב"י שם: ד [מיי' שם הלכה לה]: בד ה מיי' שם הלכה יד טו וע"ש בהשגות ובכ״מ:

בה ו מיי שם הלכי לה וסמג שם טוש"ע י"ד סי קלד סעי ו [וברב אלפס עוד בפי ערבי פסחים קנו.]:

תורה אור השלם

מוסף רש"י

תבלין ב' וג' שמות. פלפל לבן שחור וארוך, או אפילו מן ג' מינין והם (שם אחד) של איסור, (שם המד) של נובה, אסורין. אם תיבלו בהן את הקדרה, ומצטרפין. לתבלה אם אין בכל אחד כדי לתבל ונלטרפו ותיבלו (שבת פפו). ואמר חזקיה. סל דקסני מלטרפין, הכא במיני מתיקה עסקינן. שכולן (שבת פט:). מיני ממיקת קדירה, אבל מין אחר אין מלטרף (שם). כל שתיעבתי לך. כל שאסרתי לך לתעבו ולהתרחק ממנו, הרי הוא בבל תאכל. עולמיח, ככל ענינין שהוא (חוליו קיד:).

איסור דהוי במשהו לא אמרינן ביה נותן טעם לפגם **חלה דחמרה וחלה דשיכרה.** חד דהיסור וחד דהיתר: חמירה מותר דהה אין לך טעם בטל יותר ממשהו באלף (ד) ה"ה נותן דחיטי וחמירא דשערי. חד דחולין וחד דתרומה. ונפלו זה טעם לפגם ומפרש כאן מכלל דבנותן טעם עסקינן דלכך מותר

בשאין בהנאתן בנותן טעם דאי במשהו הא אפילו לפגם אסור ואין ראיה מכאן דלא דייק הכא אלא מדמפליג בסיפא בהכי מכלל דרישא בנ"ט דבהכי איירי מתני' ועוד דמשהו מין במינו אין הטעם בטל כלל אפילו באלף כיון שהטעם שוה אבל לפגם הטעם בטל ובחמץ בפסח לספרים דגרסי במשהו כרב (פסחים דף ל.) אע"ג דשלא במינו אסור במשהו אע"פ שהטעם בטל מ״מ אין לאסור טעם לפגם ° שלא יהא טפל חמור מן העיקר נפגם" שנח יהח טפנ חמור מן העיקר 1. לא האבל בל דשלא במינו אינו אסור אלא אטו תועבה: דברים יד ג מינו אלא ודאי אין חילוק דכל נותן טעם לפגם מותר: תבלין של ב' וג' שמות אסורין ומצמרפין. פ״ה אם נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונלטרפו ותיבלו והם של איסור מנטרפין לאוסרה והשה דלפי׳ משמע דחדה מלחה היה ולישנה דברייתה משמע דתרי מילי נינהו לכן פירש רשב"ם דאסורים דקאמר ר"ל אסורה העיסה או הקדירה בנתינת טעם ומלטרפין בדבר יבש לחסור וחפי׳ בלח נתינת טעם כגון שנפלו לחוך חולין ויש בו מאתים לבטל אחד מן האיסורין אפ״ה לא בטיל עד שיהו בו מאתים מן השנים וא"ת אמאי תני תרוייהו חסורים ומלטרפין ליתני מלטרפין לחוד ושפיר שמעינן תרוייהו בין בלח בין ביבש וי"ל דאי הוה תני הכי ה"א דר"ש דפליג בסיפה (ה) בתרוייהו פליג בין להצטרף לנותן טעם בקדירה בין להעלות באחד ומאתים מש"ה תני תרוייהו לאשמועינן דר"ש לא פליג בנתינת טעם לקדירה אלא מודה דמלטרפין (כדחזי׳) דאע״ג דלא גזרו על תערובת דמאי אפ״ה האמר

המרא עסיקא. טעמו ניכר בענבים: המרא הדפא. בנותן טעם. בבלל דרישא בנותן מעם עסקינן. יש שהיו מפרשים דכל נב א ב מיי פט"ז מהלי מחללות אפורות הלכה מאכלות אפורות הלכה מאכלות אפורות הלכה וכל היכא דאיתמר נותן טעם ואין טעמו ניכר הוה שיעורא בששים:

> אלא אפילו מין במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך: חבלין שנים וג' שמות והן מין אחד או מין ג' אסורין ומלטרפין ה"ג במסכת ערלה. ג' שמות והן מין אחד כגון פלפל לבו פלפל שחור פלפל ארוך או מין ג' וג׳ שמות יש להן אסורין ומלטרפין אם נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו והן של איסור מצטרפין לאוסרה. ואמר חזקיה הכא דקאמר מין ג' וג' שמות להן מלטרפין אע"ג דתלמא מיני נינהו ובשמא נמי לא שוו: במיני מתיקה עסקינן. שכולן טעמן מתוק ומש"ה מלטרפין דטעמן שוה למתק בהן הקדירה: ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא. ואע"ג דלא שוו לא בשמא ולא בטעמא האמר דמלטרפין ודחזקיה ליתא: חלא שנפל לגו חמרא. חלא דאיסור לגו חמרא דהיתר דברי הכל בנותן טעם דכי נפיל לגויה לא הוי דמי ליה לא בריחא ולא בטעמא שאין היין מבטל ריח החומץ עד שמתרבה לתוכו ולא החומץ מבטל ריח היין משום דרובא חמרא: אבל חמרא לגו חלא. משעה שהגיע לאויר הכלי נהפך היין בריחו לריח החומץ וקודם שנתערבו היו שוין בריחן:

הקדירה אי אמרת בשלמא בתר מעמא אזלינן כולי חד מעמא הוא אלא אי אמרת בתר שמא אזלינן האי שמא לחוד והאי שמא לחוד ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא דתניא רבי יהודה אומר משום רבי מאיר מנין לכל איסורין שבתורה שמצטרפין זה עם זה שנאמר ילא תאכל כל תועבה סכל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל חלא סלגו חמרא דברי הכל בנותן מעם חמרא לגו חלא אביי אמר במשהו ורבא אמר יבנותן מעם אביי אמר במשהו

י שאני שאור ותבלין דלטעמא עבידי (י ולא בטלי והא דטעמא לא בטיל לא בעי למימר דלא בטיל כלל אלא דלא בטיל כדין שאר איסורים אבל בטל ודאי שפיר כי ידעינן ודאי דנתבטל הטעם כגון ביורה גדולה: תבלין של שנים וג' שמות והם מין א'. פרש"י כגון פלפל לבן פלפל שחור פלפל ארוך והם מין א' וכולן קרוין פלפלין או ג' מיני תבלין כגון פלפל וכמון וקנמון וקשה על זה דבמס' ערלה (פ"ב מ"י) קתני סיפא ר"ש אומר בין ג' שמות והם מין אחד בין ג' מינין והם שם אחד אינם מלטרפין ולפ״ה דפי׳ דשמות לשון שם ממש בשלמא ג' שמות והם מין א' משכחת לה כדפי׳ אלא ג' מינים והם שם אחד היכי משכחת לה כיון דשם ר״ל שם ממש וע״ק דבכל דוכתא הוי פירוש שם איסור כמו השמות הללו ח (דאיזהו נשך (ב"מ דף עד)) לכן נראה דשמות דקאמר היינו שם דאיסור כמו לא מן השם הוא זה בסוף פ' הזורק (שבת דף קב.) גבי יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ה' חטאות וה"פ הכא תבלין של שנים וג' שמות כגון פלפל דכלאים ופלפל דערלה ופלפל דתרומה דתלתא איסורין וכולן מין פלפלין הם או ג' מינים פלפלים וקנמון ושאר מינים וכולם איסור אחד והשתא ניחא דמשכחת שפיר ג' מינים והם שם אחד כגון מאיסור אחד פיי מתרומה או מערלה או מכלאי הכרם וכן משמע בירושלמי דתנן בפ"ב דמס' ערלה התרומה ותרומת מעשר והחלה והבכורים מלטרפין זה עם זה וקאמר עלה בגמ' לר"ש נלרכא דאע"ג דאמר ר"ש אין ב' שמות מלטרפין מודה הכא שכולם שם תרומה משמע בהדיא דשמות היינו איסורין ש: דרבא אמר הא מני ר"מ היא. וא"ת א"כ מאי איריא מיני מחיקה דאמר חזקיה אפילו בלא מיני מסיקה נמי מלטרפין משום דכל מה שתיעבתי לך כו' ופרש"י דאה"ג אליבא דרבא ליתא לדחזקיה דמוקי לה במיני מחיקה דוקא ול"נ דא"כ אין הלכה כחוקיה מדפליג רבא עילויה והוא בתראה ובשבת ס"פ ר"ע (דף פטי) משמע שהתלמוד תופס עיקר הא דחזקיה דקא פריך התם והתנן תבלין של ב' וג' שמות כו' ואמר חזקיה במיני מחיקה שנו כאן מדקא פריך תלמודא ממילתיה דחזקיה ש"מ דהלכה כמותו לכן נראה לרבא נמי דמוקי לה כר"מ איתא לחזקיה ואע"ג דאמר ר"מ כל איסורים שבתורה מצטרפין ואפילו בלאו מיני מחיקה משום דדריש כל מה שחיעבחי לך כו׳ ה״מ כשהאיסורים בעין ואז ודאי מצטרפין חצי זית מזה וחלי מזה לחייב אפילו אינם שוים במחיקה אבל כשהם מעורבין בחבשיל שאינם בעין כי ההיא דחבלין ב' וג' כו' ומיירי שמחבל בהם בקדירה אפילו ר"מ מודי לחזקיה דדוקא במיני מתיקה מלטרפין כיון שהם שוים למתק הקדירה אבל אם אינם שוים במיני מתיקה לא מלטרפין כיון שאינם שוין בנחינת טעם בקדירה שזה בא למתק וזה בא לחזק: בד שתיעבתי דך בו'. ואפילו למ"ד לאו לא מלטרפין כיון שאינם שוין בנחינת טעם בקדירה שזה בא למתק וזה בא לחזק: בד שתיעבתי דר בו'. ואפילו למ"ד לאו שבכללות אין לוקין עליו ה"מ כגון ° עלין ולולבין דמפקי מכל אשר יעשה מגפן היין וכן ° חי ומבושל בחמי טבריה דמפקינן מכי אם ללי אש אבל היכא דהאיסור מפורש כל אחד לבדו כגון בכל איסורי דעלמא אי חזינן (י) מהכא שמצטרפי לא חשבינן ליה לאו שבכללות: לרבא אמר בנותן מעם ריחיה הדא ומעמא חמרא חמרא. תימה דקשה הלכתה אהלכתה דקי"ל כרצה לגדי הדי וקי"ל (י) כר' יהושע בן לוי נמי דאמר פרק המוכר פירות (ב"ב דף 10.) דריחיה חלא וטעמא חמרא חלא ור' יוחנן אמר דריחיה חלא וטעמא חמרא ממרא (כרב כהנא) וי"ל "דהמם איכא לישנא אחרינא ודרומאי מתני איפכא מי דר' יוחנן אמר ריחיה חלא וטעמיה ממרא חמרא ממרא (כרב כהנא) וי"ל "דהמם איכא לישנא אחרינא ודרומאי מתני איפכא מי

המרא הלא ורבי יהושע בן לוי אמר חמרא כרבא דהכא ומכאן נראה דמוחר לקדש בע"ש על היין שריחו חלא וטעמיה חמרא:

לתוך זה: וכל מין במינו במשהו. (2) לקמן די פסקינן דלאו הלכתא הכי

נותן], ד) [דף עג: ועמ"ש על זה בתוס' פסחים ל. ד"ה אמר רבא וכו' דרש"י דהכא סותר דבריו בחולין קט. ד"ה ותו לא], ה) [שנתערבה. רש"א], ו) [ל"ל כדחוקיה], ז) [חולין ו.], ח) [ל"ל דפרק המקבל קיא.], ט) [ועיין חוס' שבת פט: ד"ה תבלין], י) [נזיר לח:], ל) [פסחים מא.], ל) [ל"ל כרבא], מ) [ע"ש היטב בב"ב ותראה דלפנינו שם ליתא הכי אלא דרומאי מתני משמיה דרומאי מוני משמיה דריב"ל וכו' והיינו דגם ביב"ל מ"ל כר' יותנו דריחיה חלא וטעמא חמרא חמרא],

גליון הש"ם

תום' ד"ה מכלל וכו' שלא יהא מפל חמור מעיקר. תמוה לי דנראה מדבריהם דהיכא דשלא במינו במשהו ראוי לאסור גם נותן טעם לפגם דמ"מ הוי כמו משהו אבל היכא הרי פנון מב"מ במשהו אמינן עלה אין נטל"פ אסור ומש"ה כתבו דבחמץ כיון דהטעם אטו מינו לא חמיר ממינו ונטל"פ מותר. אבל לא זכיתי להבין דמה הפרש בזה דגם במין במינו במשהו נימא בנטל"פ אסור דמשהו מיהו הוי. למה דכתבו תוס' מתחלה ועוד דבמשהו מב"מ וכו' זהו ניחא. דשיעור דבריהם דאף דאם נימא נטל"פ הוי כמשהו מ"מ הכא דפרכינן לאביי דבחר נוטמא אולינו ממילא בנטל"פ דאין טעמן שוה לא הוי מין במינו. אבל לדינא דקיי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן ל"ש כן דמה בכך דע"י הפגם אין טעמן שוה מ"מ הא שוה בשמא ואם כן מה חילוק בין היכא דמין בשא"מ במשהו להיכא דמיו במינו במשהו לענין לתין כתימו כתשים. יכב, נותן טעס לפגס ולע"ג: ד"ה ורכא אמר וכו' דהתם איכא לישנא החתם איכא לישנא אחרינא. עם אינו אלא בדריצ"ל דקאמר תחילה דהוי חלא ולדרומאי גם ייב"ל ס"ל דהוי חמרא אבל ודאי ס"ל דהוי חמרא ולולי דמסתפינא היה נ"ל דלריך למחוק כ"ז ול"ל רק סתם דהתם איכא לישנא אחרינא דדרומאי דריב"ל ס"ל ג"כ

הגהות הב"ח

(מ) גמ' חד נונותה הוה נראה דבלשון בני אדם אידי ואידי חלא מיקרי וגם אידי ואידי חמירא מיקרי ולא ואידי חמירא מיקרי ולא דמי לתבלין של שני שמות דלא מיקרי בחד שמא אלא פלפל ארוך או פלפל שחור מיקרי: (ג) רש"י ד"ה וכל מין במינו במשהו (לקמן פסקינן וכו' ויין נסך) תא"מ, ונ"ב ס"א והכי מל מ. זו כי סים הזובי הלכתא דכל מין במינו דינו במשהו ונוסחל זו בפי' רש"י עיקר והגה"ה זו שהיא ע"פ פר"ת נדפסה בתוך פרש"י בטעות גם יתכן דפרש"י דהכא הוי קודם חזרה ע"ון בהגהת אשיר"י המתחיל

רש"י פסק: (ד) תוש' ד"ה מכלל וכרי יותר ממשהו באלף וא"ה אסרו רחמגא ה"ה נותן טעם לפגם וכרי הלכך מותר וכרי לפגם גמי אסור: (ה) ד"ה תבלין וכרי דפליג בסיפא. נ"ב עיין בדבור הסמוך: (ו) ד"ה כל וכרי אי חזיגן מקרא כהכא דמצטרפי לא: (ו) ד"ה ורבא וכרי יהושע בן לוי דאמר: